

Pridplata na čitlu god. 3 for., na pol. god. 1 for. 50 nov., na četvert. 75 nov.
 Za Srbiju 30, 15, 7 1/2 groša. Izlazi svake Nedjelje jedanput.

Pisma svakoga-tina pročitavca molimo na uredništvo upućiti.
 Napisana naprimamo

God. III. U Kalaci

U Četvrtak 12. Rujna 1872.

Broj 37.

NAŠIM POŠTOVANIM ČITAOCEM.

Koncem ovog miseca iztiče treći četvrt ove godine, čast nam je zamoliti rodoljubnu braću: da se požure predplatu na četvrti četvrt godine što prije poslati, da se u štampanju Lista ravnati uzmognemo; poklem nam ni jedan novčić nepriostaje, da bi ga mogli badava potrošiti. Naši pokrovitelji neka ne žale trudu, — prostim čitaocem u poštarski poslovi pripomoći.

Uredništvo.

SLAVENI I MAGJARI.

II.

Nikad se nismo bojali magjara, al nikad se ubojati nimca, jel na našu nesreću ni magjar ni Slaven nije u sgodno vrijeme opazio: da ga odtud prieti najveća opasnost, pa da su nidra svoja njemu odkrili.

Kod Slavena i kod magjara, nimačka je znanost, nimačka umjetnost, nimačka trgovina, nimački je zanat. Nimac dakle ima sto vratah kroz koja ulazi u našu svojinu. Do skoro nećemo mjesta naći da se snjime nesusriemo. Skoro će nam na vrat doneti njegove zakone u pravosudju, njegova ćemo primit mjerila u svačem, još i u novcu. Za nas bi velika srića bila: da smo sve to od latinskog porikla zajmili, buduć je to od nas udaljeno, i zato nikakvim načinom nebi moglo nami biti pogibeljivo. No ovoj nevolji nikad nećemo donle izbici, dok sami neobogatimo.

Siroma čovjek uvijek zavisi od bogata, jel ga nevolja pritiska. Nimac je srićan bio, jerbo su ga slaveni i Magjari od nasrćanja turski branili, pak je imo općitka razmišljavat, i ranie se osvistio: da valja svoje a ne tudje njegovat, i počo znanosti u nimačkom a ne u latinskom jeziku učiti. Mi smo se kasno dositili, kad

je već nimac sa svojom znanostju obadva naša mora skupčeo.

Teško će dakle nama poč za rukom nimca se odrest, pošto je sad duševnoj moći i sila materialna po ujedinjenju prišla. Al s druge strane po njegovoj znanosti moći ćemo lakše našu izobrazit, jerbo tu imamo u svakom čošku na ruku. Samo neka oživi u nami Samosviest: da je samo ona prava znanost — koja se u našoj glavi po materinjim jeziku razliva, i da donle o narodnom razvitku i prosvieti ni razgovora nemože biti, dok se ista u narodnom jeziku nerazprostranjala bude. Učili mi mah u kojem drugom jeziku, nikad donle podpuno učeni nećemo postat, dok ta znanost u našem jeziku ne bude cvala.

Jedno je što nas grozi, da se rod naš dugo još neće osvistiti, košto se nije zadosta ni magjarski osvistio, a odkad se budi. Jerbo svašta idje naravnim putem, košto znanost okriepljiva narodnost, ako se smaterinskim jezikom srodi, isto tako narodnost oživljiva znanost, ako je ova u tielu narodnom razvrižena; srb-ljin, bunjevac, hrvat, i. t. d. još su sve dosad mrtvo tielo, ne što nebi imali nješto ljubavi za svoju narodnost, već što još neimaju duha narodnog, koji bi kao zrak prošo, svaku kolibicu, svaki stan, svaku radionicu, kuću i palatu, pisarnu i tvornicu. Dok naši zanatlie, Gospodari, Svećenici, Učitelji, trgovci, gospodje i gospoice nikakvim ponosom medjusobno njemački razgovaraju, dok naša knjiga nije postala neobhodnim pokućstvom, donle ima nas bunjevaca, Hrvatah, Srbaljeh, al neima još žive slavenske narodnosti. U ovom pogledu mnogo su napridnii slovaci; — jel tamo još i magjari slovački govore. Eto, nimac već i o tom sanja, da francusa od diplomatskog stola odtisne, i svoj jezik na policu diplomatie uzdigne.

mora narodnim duhom dihati. Nebojimo se dakle mi magjara, već se bojimo svojeg mrtvila, koje se neda uskrisiti, jel što god oživi to iz narodnog tiela izčesne. Bojimo se našeg mrtvila, jerbo još ni ono nije sve kod nas živo : što treba da u sve tielo život narodni razastire, razumijem svećenike i učitelje, i to još kod svih južnih slavenah ; dok još ima i među ovih, koji se napajaju duhom tudjim, bio taj magjarski, nimački ili talijanski, donle nemože narodni duh uskrisiti, a dok taj neuzkrisi donle je tielo mrtvo.

Knjigu moramo narodu dati u ruku jerbo je duh živ, a što je u čovjeku živo, to sve ište svoju hranu. Ko počme štiti, tomu će štivo omilit, pak bi štio sve neprikidno, al šta ćeš mu dat u ruke ako nisi pisao knjige i to nesamo bogoljubne, jerbo je istina da čovjek ne živi samo o molitvi, već i o radu; dakle mora se ubaviestjivat u tome, radi toga svakojake knjige mu treba na ruke davati.

Al ko bi mogo te knjige tako pisati ko svećenici i učitelji, koji po svojoj zvani duševni život provadjaju, dakle za pisanje knjigah najviše vriemena, svojstva i sposobnosti i pripravnosti moraju posidovati. A dok god u ovima nije oživio duh narodnosti, donle nikad neće shvatit tu svoju dužnost, niti knjige potrebu i korist uvidit. Zaoto dok se ovi ne razbude, donle nikake nade nije : da će duh narodni oživit, jerbo nemože u puk unići, da sve tielo prodre.

Ako ovi ožive narodnim duhom, onda će procvatit znanost narodna, jerbo će se za njima povesti svi učenjaci, svi trgovci, svi zanatlie, sav puk ; pak će postat jedno živo narodno tielo.

D O P I S I.

Patkonija, na Augustinovo. Vrativ se sretno s daleka puta u sadanju postojbinu prva mi biade briga pootvarati i pregledati stigle mi listove, a ponajpače toli mi omiljele kaločke naše novine.

Što mislite, g. uredniče! zašto me baš taj listak bunjevačke ravnine i šokačke gorice ponajvećma zanima? Zašto, šte je samotan na odvaljenoj grani jugoslavenskoga stabla kano čamčić na sionu morju nuz jadarce slabo svoje zabrodio put dušmanskih talasah, da spasi u krilcu svojem onaj dragi kamečak naše svetinje što ga zovemo narodnost. Pa kad bi ga užasna kob ma s koje ruke u bezdno súnula, onda da ni mene više nema! Onda da se bezdnom pakla razjazi Slavija i čemerom proguta one ušence naše krvi, koji nam bilo s kakva nerazloga stablo ote svetinje podgrižaju u korenu. Ej tužna bunjevačka i šokačka majko! Koliko si izrodila odpadnikah, koliko si uzgojila gujah? sám sveti vidi Bog!

Nidje ništa svoga, odnikud ljubavi,
Svi nas puci mrže, — svak' nas pod se spravi!

Na noge se dižte, ej Slavjani! sada;

Slavjanstvo nek vlada, dušmanstvo nek pada! uzorno zakukâ naš Kukuljević.

I u tom kukanju, ko da iz zemlje šumi, mukô slušam glas : neboj se, rode! Bog ti se smilovao na uskori spas!

Pa i kako da se bojim? kad su Slavenom u obće a austro-ugarskim napose na sve jur strane razvezane ruke!

Onkraj Litave sve je mirno, sve tiho ko pred provaljivu buru. Niemci se have bečkom izložbom i šuruju s Burkoši, a Junkeri se s njimi sigraju kano mačka s mišem. Izdaleka tutnji česko pitanje, i o njem će Moskov besjediti na berlinskom divanu; jer ima biti predteča iztočna čvora. Samo nek neševrdaju Poljaci.

Andrassy se popiknuo o prijesto Milanov. Malena al hrabrena Srbija nezaboravi mu tako lako prevejanosti, kojom zabrani Slavenom pozdraviti knjaza u Biogradu. Oni su vendar u sveslavenskoj slozi riedkimi primjeri historije zasvjedočili braći ljubav i proslavili punoljetnost srbske glave u Obrenoviću IV.

Još nam je u pameti kako su austrijski niemci trčali preklani u Berlin da s Burkoši slave pobjedu nad evo jur

streljačke svečanosti, nebi li što prije pali u krilo teti Germaniji; kako zvanično hrle u Strassburg k otvoru sveučilišta — te vriedjaju bezobzirnimi svojimi govori čast slavensku i državnu i t. d. pa sve to nesamo nebje kazneno dapače pohvalno — onda se čudimo : zašto zabrana nekoč u Moskvu a danas u Biograd?

Nu to mene raduje; jer nas takav postupak vladah tjera na jednu nepobjedivu liniju, u jedan slavenski tabor, s kojega se nadam suncu sretne budućnosti! Niemci i Magjari doskorim će naučiti : tko živi na tudjoj škodi, tomu je živomu grob neizbježiv! Istinitost ove izreke dobroćudan će Slaven od srca žaliti, al i mirnom svjestju odgovornost na one baciti, koji na naše silne opomene bjehu dužni a nehtjeli zlo prepriečiti za vremena.

Vi ste, g. uredniče! mekana srca, blagoćudan, popustljiv prama neprijatelju. Vi nesamo da priznajete sám, već i od drugih dopisateljah uzimate u ovaj list onu po meni davno zabačenu zaporku : da smo mi i sad, a da ćemo biti i u buduće sream Magjari!

Dapače, Vi Ste nas proza se tako duboko snizili i naku nam pristojnosti pružili : da usljed rieči : koga je moliti, nije ga srditi, — mi bi imali sveto naše pravo kao prosjaci od Magjarah i bečkih Švabah moliti!

Ja sam toj Vašoj doktrini protivan i stojim uz „Zastavu“ koja nepopušta ni drama više, već vodi naše Srbe na poprište jedinstva, na kom su proti svoj vladinoj agitaciji u crkvi i učioni svoji gospodari. Jer smo mi do povraćena ustava 12. g. uzdisali ko židovi u robju, a 12. eto što po Vašoj tradiciji kumimo i molimo, pa nesamo da nam Magjništa nepripuštaju, nego nas izsmehavaju, o zid pritišću, našem pravu u obraz pljuju, a novinari fratrum nobilium hajku na nas držeći neće ni da čuju što o našoj narodnosti i o našem jeziku.

Vi Ste množ mojih članakah u košar pobacali, držeći se morda one naše : tiha voda briegere dere, — u kojih sam bezobrazluku čitanih novinah raznim magj. urednikom na odpor stao zato, što svoju vladu vrkaju proti našim Srbom i Slovakom; — jer mi i onako samo vegetiramo, — veleći, urlajuć à là nekoč na Krajinu, da se šalje komisar u Banat, da je sila tajna oružja tamo donešeno, da se povede stroga iztraga i šta ti ja sve znam, — a to nije ništa drugo van ludilo poznanih hrv. promemorijah.

Ja Vašu smiernost, miroljubivost i opreznost i priznajem i puno počitajem; liepo je da u skromnosti radimo i neprijatelje, kojih i tako dosta imamo, nesporimo; nu vjerujte mi da ćemo Vašom popustljivostju, a golom poukom nuzputnih stvari, kasno polučiti svrhu, koja nam biti mora : što prije uzkrisiti i na noge junačke duha neboriva podići vitežke šoke i bunjevce. Pogledajte list ma koj na slavenskom jugu, svaki se dostojno odužuje, samo se ovaj naš zadužuje šutnjom, dje bi kadišto ožeći trebalo. I tim načinom ostaje nam puk mlitav. Nikad Krajine onako dje-djerne da joj nesinu zviezda u „Zatočniku,“ i „Pančevcu.“

Vi ste loman starac, jedra duha, uznosita značaja, uzorit svećenik, — na golemu trudu i riedkoj požrtvovnosti hvati Vam moj narod, a bunj. i šok. Vila plesti će Vam kroz vjekove na ladnome grobu neuvehle mirtove vience narodnje zahvalnosti, — pa Čete oprostiti mojoj smionosti, koja, da nas kasnije braća neukore, za Vašeg odsutja ove redke šalje u naš list.

Hrvatski sabor odjekuje dično po svih slavenskih zemlje stranah. Kraljevinski odbor ponosi se glavom koncilova Cicerona. Od Crnih stienah duž sinja morja jedna je želja s Krajinom sdržit se s trojednom kraljevinom, — a tad u njoj jakoj trojednoj naša nada, naša je obrana.

6-a i sljedećih danah o. m. obdržavala se gl. skupština županije tolnanske. Viećalo se o minulih izborih, pa su zakonito ovršeni! Vižolijev, veli zao sviet, sa 25,000; Doryjev sa 20,000, Perczelov 11,000 fr. i t. d. a dje su jim takmaci? Koliko su ovi protepli? Kako novine raznesoše gr. Vojtjeh Aponyi po 100 fr. je plaćao za glas. Koliko je polu-
n gl i išl s biral š a ž t vah? pače

isti se dvojeboji takmili! — pa sve zakonito!

Htješe još otcu županije umjesto Vižolija birati podžupana, nu ih u sjednici ne bilo dostatno, a k tomu nisu taj izbor u pozivnici ni taknuli, pa tako je nazovi podžupan Danilo Döry. Otima se za to mjesto i još jedan vlastelin; tko će biti? vederemo.

Nego kako vidite dosta je kukavna ta tolnanska županija, kad nezna dalje od dviju familijah. Döry i Perczel — to je Castor i Polux njezina neba! Na čast joj!

Žito je u kurdskoj okolini ove godine platilo vrlo dobro. Ima paurah koji su ga dobili po 400 mierovah, te su za žetve izdaleka dolazili žnjači amo na nadnice.

Nu vino je bilo baš onda u cvietu kad su ono silne padale kiše; k tomu ga u zametku bio ošinuo dvaputa grād, te će ga biti vrlo malo. Al to malo bit će vrlo dobro.

Već evo četvrta godina, tuži mi se ovdajni Magjar i Švabo, kako nemamo vina. Valjda zato, da bude pomoć judi krčmaru, da ga bar krsti, kad sám nije kršćanin.

A Ti, Bože! pomiluj Slavjanina po molitvah sv. Augustina!*)

Blaž.

SUBOTČANI JESU, JESU BAŠ BUNJEVCI.

Svaka sviestna i rodoljubiva duša, puni se milinjem u nasladi svoga rodjenoga jezika; po jeziku poznaje svoj rod, a po rodu priznaje i čuvstveno prigrljiva istoga jezika i isto krvi svoj narod. Svaki rodjeni od majke, jest sin od poroda svoje rodjenice, jest član istovetnoga roda i naroda. Pa kao što se sviestni sin raduje sreći i napredku svojih roditeljah, odnosno poštenomu glasu svojih rodjaka i rodbine; isto se tako raduju sviestni članovi sreći, napredku i slavi istoga plemena, svoga roda i naroda. Tko se od nas bunjevaca, komu duh nije zanešen a srce usukano, nebi radovao sadašnjem naprednom koraku, kojega spoštenjem učinismo i stekosmo pred poštenim svietom priznanjem poštena nam rada?

Setimo se samo, kako sred naše duševne sirotinje kroz stolétja u javnomu životu bismo bez jezika, bez naših škola i iskrenih prijatelja. Jezik nam je sačuvao jedino otac u prostih usti pri plugu i rodjenica majka pri ognjištu, kojim govorismo sve do skora medjusobno kradomice. Istim jezikom eto početkom našega lista prem dost postidno progovorismo javno, i gle čuda! List nam izlazi već sve ugladniji, u jezičnom skladu sve to miliji, a u naucih sve poučniji; a jednolika nam braća sa svih stranah svietu s radosti podvikuju: Šokeci i Bunjevci! jeste za život rodjeni junaci; jer pozorno slušate glas razuma, uvidjate dužnosti, čutite pravdnosti, pčimate neprednosti, prave slave i svoje svetinje! — Ako je dakle tomu tako kao što i zbilja jest, onda javno pred cjelim svietom pitam subotičke bunjevce: da li se nahodi koji, koj bi kamen podigao na bunjevačku si majku i mrzko pljunuo si oca u oči govoreći: Zašto si me rodio bunjevcem? triput proklet bio! zašto si me rodio ti a ne Atila! O sigurno ne! sačuvaj Bože toga! — Nu! al dosta je crnim blatom okaljao subotičke bunjevce jedan ljevičar, kadno u naših novina br. 32. (Subotica, 24. Srpnja) nesmišljeno reče: *) „Ja kao livak, malo se o tom brinem, da li će Subotčani ostati, da li ne bunjevcem.“

„Nami je jedna jedina briga — biti (ono što nismo), — a što je van ovog, nemarimo ma će biti i rumunski.“ **) Dalje s premudrosti veli: „kad mi imamo ovako plemenitu sverhu, kako vi možete želiti? da mi naše mudre glave **) time razbijamo, šta će bit sa subotičkima bunjevcima.“ „Kad mi želimo da Subotica bude u magjarskoj hvaljena,

*) Politika vazda ostaje mnenjem, koje se mora prominjivat prama okolnostima. Oni, koji su prije Bismarkovu politiku karali, danas je u zvizde kuju; ipak svakom uspjehu nije se radovat, premda ima takvi, — koji nisu izrasli iz srca naroda, kakim se pokaziva onaj naših državnik; razboritost nastoji zidjati i za budućnost. Ured.

1) t. j. do bunjevačkoga mi je roda deveta briga. Bedaste li logike!

2) To je liepo i pametno rečeno!

3) t. j. šuplje glave.

onda nama nemože biti briga o bunjevcima. 4) „U nas ima dobrim škula pučki (podignute dakako bunjevačkim novcem, al se neuči tu bunjevački, pa da Subotica ne bude hvaljena!) u kojima se sve uređiva na magjarskom jeziku. Dakle, ako koji bunjevac želi da što nauči, ili da što bude, on neka uči magjarski. No hoćel on to i naučiti, i hoćel se urazumiti, na to neka odgovaraju bunjevci, to je njihova briga; ja kao livak moram ići za svojima vodjama, a od njih još nikad nisam čuo, da se valja što i o bunjevcima briniti. 5) Može bit da vi mislite, — da mi neki bol osiće-mo, što propada bunjevačko pleme. Al se vi varate.“ 6) Čuj to bunjevački svietu! pa se krsti ne samo desnom nego i lievom rukom.

Nije li to jedan krtlog brbotanja s pomučene sviesti. Neznacili to baciti se u naručaj čalovanju strasti, te gustim mrakom zatmušiti si i dušu. Grdne li svjedočbe, kojom se odaje čovjek: da mu ništ u svietu sveto nije; te da je u stanju za sebične pohlepne svrhe svoje — sve žrtvovati na žrtvenik nečistih svojih namjera, i proigrati poštenje, naprednost, sreću i spas svoga roda. Subotički, kao i svi u obće bunjevci nipošto se nećehu dati voditi od takove nesmiljene i grabežljive ruke, koja kani bunjevcem blatom zamazati oči, da tako u sljepoti svojoj svakoga ranoga jutra pozdravljaju crnu zoru sramotnoga robstva svoga.

Kako Subotčani, tako u obće i mi svi bunjevci i šokeci nepreziramo nikoga; mi sve štujemo, svakoga jezika nauku otvorenim srcem primamo, a s tim se i ponosimo. Riečju prigrljivamo i prisvajamo sve, sve, što nam ide u prilog i u korist. Nu, al tko će nam osim pakla zamjeriti, ako mi već po naravnom zakonu cjelom dušom milujemo i prianjamo uz svoje, uz dobrobit svoga roda? Mi negledamo sebičnim okom u vis iz sebične svrhe; nego zdravim i oštroidnim okom gledamo i u nizinu na prostinju našeg naroda, da ga iz smrtne nesvistice izbavimo, naukom podučimo, te da se tako u životu sa samosviesti izvine iz grabežljivih šaka livarom i inim gulikožam. 7) Jest, jest! mi smo ljudi dobri, čudi, dobro mislimo i pošteno radimo. Pa kao takovi.

Nikada se tog plemena

Stidit nećemo imena;

Dok je Boga, koj nas štiti,

Bunjevac će vjekom biti! *)

Bunjevac.

R A Z N E V I S T I.

— Kao što ustanovljeno bi, ugarski sabor se otvorio 4-og rujna o poldne. U 11 sati se u budimskoj gradskoj kapelici služila sv. Missa i držao Veni sancte, kojoj je prisustvovalo i Njiovo kraljsko Veličanstvo i s Njim mlog crkveni i svitovni dostojnici i saborski zastupnici. Posli sv Misse sakupiše se svi velikaši i zastupnici u pristolsku dvoranu, gdi je Njiovo kraljsko Veličanstvo sideći na svom pristolu, pročitalo pristolni svoj govor, u kojem se saborskin kućama mloge i veoma važne stvari nalažu i u osobiti obzi priporučuju, i to ponajviše za uređivanje nutarnih zemaljski odnošajah.

— Njiovo Veličanstvo naš prisvitli kralj isti dan posli poldne odputovalo je u Berlin, na koji put ga izpraće svi ministri i mlogi članovi gornje i donje saborske kuće.

4) t. j. kad bi svi subotčani bili takvi rogoborci, onda bi moral svi s takove kukavštine baciti se svakom na podnožje, da jih grabežljiva ruka strpa u svoj gulokožni kalup.

5) To i tako znamo, da vi kožu k sebi gulite, brineći se: kako d iz bunjevačkog mlika spremite sir za svoju torbu. Mi bunjevci, pobri nuti ćemo se sami o sebi, samo nam nepričite i graktanjem nedžit hajke proti nam.

6) Nevaramo se! jer mi bunjevci već to znamo: da tko s vragotikve sije, sve mu se o glavu lupaju. Nu al i to znamo: da će doći bož, razsap na vrazji nasap.

7) t. j. da kod očuh nebudu sliepi; te da jih svaka ofrkuša ko kupovanja i prodavanja nevara.

*) Dostojan odziv slavnom imenu „Bunjevca“ — možete bi uvireni, da ih ima još dost, kojima će se u srdcu odazvati Vašemu mnenju slično. Uredništvo.

— Za izpravitelja srbski crkvenih stvari izabran je svitskim kraljskim povirenikom barun Ladislav Majthényi.

— Njiova Excelencia Kalački Nadbiskup Ljudevit Haynald, prilikom svoga imendana poklonila je na temeljenje jednog sirotišta — koje se u Kalači ima uzpostaviti — 25,000 forintih.

— Započela se promina u ministriji. T. Pauleru je povirena listnica pravosudja, a njegovo mjesto zauzima u ministriji bogoštovja i prosvete Aug. Trefort. Obadvojica su svoju zakletvu u ruke Njiovog Veličanstva položili dne 4-og rujna prije poldne.

— Ručnim pisom Njiovog Veličanstva delegacije su sazvane u Peštu na dan 16-og Rujna.

— Za Srbskog karlovačkog patriarhalnog namistnika Njiovo Vel. imenovalo je Nikanora Gruića — grčko-iztočnog pakrackog biskupa.

— Stranka „reform“ jednako se ustrojava.

— Ruski Car je 5-og rujna prije poldne stigao u Berlin, gdi je veoma prijazno primljen i dočekan bio.

— Njiovo Veličanstvo naš prisvitli kralj stigao u Berlin 6-og rujna u večer, uz pratnju saksuskog krunovjode. Doček Mu je sjajan i veoma prijazan bio. Velike se svečanosti i parade drže u Čast Carskih gostiuh.

— U siverno amerikanskoj državi Maine, da zapriče pijanstvo, zakonom su zabranili prodavati tako pilo, od kojeg se čovik opiti može — i samo ga u državnih prodavaonicah — ali to samo na ličnikovu naredbu daju, te tako se pijanca tamo veoma ridko najde. Amerikanac je u svačemu praktičan.

— Sa svi stranah se javlja, da za berbu ovogodišnju slabu nadu goje, i to — čim većma berba približaje, to sve većma izčezava nada; samo se Italija smije na krasotu stanja svojih vinograda. Ni žetvom se ne hvale ni odkud, dapače se tuže iz Englezke, Francuzke, siverne Amerike, Italije, da je samo gdi što po sridnju ruku uspjela, a na drugi misti i tišje; jedino su u južnoj Rusiji zadovoljni sa žetvom.

— Monopolium soli u Rusiji pristaje početkom g. 1873-e, te tako će kubinjsku i marvensku sol svatko moći slobodno prodavati.

— Japanska veoma nastoji za prosvietom. Vladalac Mikado putuje po Evropi, da se sa vlastitim očima osvidi o stanju Evropski školah i naukah, pa je već u pogledu virozakona, obuke i štampe mnogo učinio za napridak države svoje. U ovo ime i Rusija upotribljuje svoj upliv kod Japanaca.

— „Glas Naroda“ donosi viest, da su u Novom S. pod zatvor metnili mladog pravničkog doctora i srbskog književnika Lazara Kostića, zbog zdravice, što ju je prilikom Biogradske svečanosti nazdravio na mladog kneza.

— Na peštanskom saboru su 9-og rujna držali svoje izvješćaje izvititelji oni 9 odsiekah, što su se međusobno ovirovljavali. Iz tih izvješćaja doznajemo da su 342-ice virodajnice u redu, ali je između ovih proti 53-ici tužba dána; a osim toga 12-ici nisu u redu virodajnice, poklem su ili nimačkim ili rumunjskim jezikom pisane. Iz svakog odsika je po jedan član izabran u stalni — ovirovljavajući odbor. Dobni predsjednik javlja, da će se sutra dan — tojest: 10-og — moć obaviti glasovanje na stalnog predsjednika, podpredsjednike i bilježnike.

— U Berlinu se u čast i slavu Carski gostiuh svačkake časti i svečanosti izminjivaju. Velika vojna vižbanja, smotre, sjajni obedi naporedom slide. Veličanstvo prisvitlog našeg kralja 8-og rujna je u prisutstvu više princovah i dostojanstvenika u Hedvig Crkvi Sv. Missu slušalo, gdi ga je zbor svećenikah čekao. Istog dana su Bismark i Gorčakoff poduže se dogovarali a posli se i naš državni kancelar gr. Andraš pridružio njimi. O čem je bio razgovor, to se još i sad samo gata i pogadja a cilo se ništa nezna. Iz prijazna

sastanka izvadjaju, da će se stim učvrstit mir i red u Evropi. Glaša se, da će naš priv. kralj. 11-og a Ruski 12-og odputovati u svoju postojbinu.

— Ministarstvo nastave izdaje naredbu, uslid koje samo onake osobe imaju se birati za Učitelje, koje su o sposobnosti učiteljskoj valjanim atestatom obskrbljene.

G A Z D A L U K.

Hranjenici. Koliko kuća toliko običaja. Izkušani ljudi drže: da sva tajna uhranjenja svinski u tom sastoji: da se što manje vriemena i manje hrane potroši. Ovo da se može postignit, valja nastojati, da svinji priko jednog dana mnogo, i to uvijek slatko potroše. Radi čega nikad nije slobodno mnogo na jedan put dat, već valja ih više puta priko dan hraniti; al treba ih i kupati, ili ako zato bare nije, polivat, češat i kefat, jel premdaje običaj nečista čovjeka obilježiti: da izgleda ko svinče, ipak izkustvo je posvidočilo: da svinče miluje čistoću. Al ovo je jedno na što bi teško bilo slaviana navest, premda on ni konje nerado češe. Ipak netaji da nečistoća ne prudi svinčetu, jerbo zna da od ove prasic zakrljaju, kada ih običaje i slavian prati, da ih nečistoća neutamani.

Mehkan i Vruć kruh mnogi miluju al ga uživajuć malo njih ostaju zdravi. Nedavno su u Hollandii četiri mladića od vrućeg kruha poginuli. Jili su kruha skoro iz peći izvadjena malo više, pak trojica su na friško a četvrti kasnie umrli. Jedan liečnik kad je opazio da u nikom selu ljudi mnogo trboboli podnose, iznašo je da su vruća kruha maslom namazana jili. Vele liečnici, da mnogim ženam zubi pogrupe od uživanja vrućeg kruha, vele da i najtvrdja kost ako se u vruć kruh udije, odmehkne.

TRGOVINA I OBRTNOST.

Cinjenik. Pešta 7-og Rujna. Vuna, prošle nedilje slabu je prodju imala, kupito je ovde samo 400 maži češljaste, po 135—136 frtih. — Svinji ugars. i srbs. 320—450 fn. teški, fn. po 31—32½ n. — Mast, varoška sa sudom 37 fr. 25 n. — 38 fr. brez suda 36 fr. 50 n. amerikanska 33—34 frti. — Slanina, ugarska na zraku sušena 37—38 fr. Varoška 36 fr. 50 n. i 37 fr. dimljena 38—38 fr. 50 n. — Varivo; sočivo za izvoz 4—7 fr. bio grah, 4—4 frt. 50 n. — Mak, modar 10 fr. 50 n. ugarski 8 fr. mir. Proja 3 fr. 25 n. — Sljive, bosanske sa sudom za Oktobar i November 11 fr. 50 n. u vrićama 11 fr. 25 n. — Pekmez maža po 12 frti. — Med po 19 fr. 50 n. — Vosak, rožnavski 90 frti.

CINA RANE. Pešta, 7. Rujna. Čisto žito Banatsko, 81 fn. 6 fr. 25—30 n. 88 fn. 7—7 fr. 5 nov. Tisansko 81 fn. 6 fr. 30—35 n. 88 fn. 7 fr. 5—10 n. Pešt-budinsko kao i Banatsko. Stolno-biograds. kao i Tisansko. — Raž 78—80 fn. 3 fr. 80—85 n. Ječam pivarski 68—70 fn. 2 fr. 85 n. — 3 fr. za krmu 66—68 fn. 2 fr. 60—70 n. — Zob 45—48 fn. 1 fr. 65—70 n. Repca kohl 75 fn. 6 fr. 62—75 n.

Novac. Carski dukat 5 f. 25—27 n. Aust.-Ugars. 8 f. 70—72 n. Napol. isto tako. Srebro na 100 fr. banakah 107 fr. 75 n. — 8 fr.

Visina vode dunavske.

Pešta 9-og Rujna: 8' 5" nad 0. opada.

Požun 9-og Rujna: 6' 0" nad 0. „

Vrime, izprva vedro i žestoko, a u sridu kiša i oblačno.

Poruke uredništva.

Kurd, G. Blažu: Što hoće Bunjevci i. t. d. stiglo je.